

ЛОБАНОВСЬКИЙ БОГДАН ОЛЕКСАНДРОВИЧ
курсант 125 групи факультету забезпечення державної
безпеки, Київській інститут Національної гвардії
України

**КОНДРАТЮК-АНТОНОВА ТЕТЯНА
ВЯЧЕСЛАВІВНА**
кандидат філософських наук, доцент, Київській
інститут Національної гвардії України

СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ ЦИВІЛЬНО-ВІЙСЬКОВОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Актуальність даної теми обумовлена тим, що сучасні збройні конфлікти набули високого рівня взаємозв'язку різних сфер соціального життя (військової, гуманітарної, економічної, політичної тощо). Військові дії все частіше розгортаються у населених пунктах, де мешкають цивільні особи, місцеві органи влади, міжнародні гуманітарні організації, що викликає потребу у системній взаємодії військових підрозділів із цивільним середовищем.

Цивільно-військове співробітництво (ЦВС) представляє собою сукупність організаційних, тактичних, оперативних дій військових для підтримки стабільності, безпеки та ефективного управління у районах проведення бойових дій. Розвиток такого співробітництва у країнах НАТО та ЄС став важливим фактором успішного відновлення територій у Боснії, Косово, Іраку та інших регіонах світу після закінчення військових операцій [1].

У країнах НАТО цивільно-військове співробітництво формалізоване через структуру CIMIC (Civil-Military Cooperation), яка з'явилася у 1990-х роках. Основні завдання CIMIC визначені у NATO AJP-3.4.9 та стосуються забезпечення сприятливих умов для військових операцій через ефективну взаємодію з цивільними та органами влади [3].

Існують такі рівні CIMIC у НАТО як: стратегічний, оперативний та тактичний. Стратегічний рівень охоплює розробку політики та директив на рівні штабів НАТО та командування операцій, визначення пріоритетів взаємодії та ресурсів для реалізації гуманітарних програм.

Оперативний рівень включає безпосередню координацію дій між військовими підрозділами та цивільними структурами у зоні проведення операцій, включаючи інтеграцію гуманітарних місій.

Тактичний рівень передбачає взаємодію з місцевим населенням, яка охоплює доставку гуманітарної допомоги, відновлення інфраструктури, організацію безпеки мирних громадян.

Підрозділи CIMIC тісно співпрацюють з гуманітарними організаціями, такими як ООН та Міжнародним комітетом Червоного Хреста. Основні принципи взаємодії включають нейтральність, гуманність, прозорість, партнерство, що забезпечує довіру населення до військових структур.

У США цивільно-військове співробітництво реалізується через Joint Civil Affairs Command, який входить до складу Сил спеціальних операцій армії США. До основних пріоритетів належать підтримка цивільних адміністрацій у кризових регіонах, управління гуманітарними потоками, налагодження місцевого самоврядування, відновлення критичної інфраструктури [5].

Під час проведення операцій в Іраку та Афганістані американські фахівці створювали провінційні реконструкційні групи (PRT), котрі об'єднували дипломатів, військових, інженерів, медиків та представників неурядових організацій. Вони виконували такі завдання, як будівництво лікарень, шкіл та доріг; координація гуманітарної допомоги; інформаційно-психологічна робота стосовно формування довіри населення до сил коаліції.

Країни Європи, що брали участь у миротворчих операціях, адаптували цю модель до своїх збройних сил, створивши спеціалізовані підрозділи CIMIC у своїх збройних силах. Це дозволяє стандартизувати діяльність, покращити комунікацію та забезпечити більш ефективну взаємодію між військовими та цивільними структурами.

ООН має власну систему UN-CMCoord, яка забезпечує узгодження дій між військовими та гуманітарними структурами, яка забезпечує узгодження дій між військовими та гуманітарними структурами [4].

Мета цієї системи в уникненні дублювання функцій, запобіганні конфліктів інтересів між військовими та цивільними, підвищенні ефективності гуманітарних програм.

Ефективність системи UN-CMCoord була підтверджена під час миротворчих місій у Ліберії, Сьєрра-Леоне, Південному Судані. Військові інженери спільно з місцевими громадами відновлювали школи, системи водопостачання, дороги, мости, що сприяло зміцненню довіри до міжнародних місій та допомагало полегшити стабілізації постконфліктних територій [4].

В Україні з 2014 року і по сьогоднішній день підрозділи ЗСУ та Національної гвардії активно впроваджують елементи ЦВС, такі як: комунікація з населенням на деокупованих територіях, координація гуманітарної допомоги, взаємодія з місцевими органами влади та волонтерськими організаціями.

У системі Національної гвардії України створено спеціальні підрозділи цивільно-військової взаємодії, які працюють за міжнародними стандартами: ведення переговорів за гарвардським методом, забезпечення двостороннього обміну інформацією, участь у спільних гуманітарних проектах, відновленні інфраструктури.

Як підкреслюють дослідники, враховуючи міжнародний досвід, необхідно звернути увагу на створення єдиної міжвідомчої системи координації ЦВС; запровадження національної доктрини ЦВС, узгоджену зі стандартами НАТО; підготовку офіцерів з комунікацій та гуманітарного менеджменту у військових навчальних закладах; розвиток інформаційно-комунікаційних платформ для обміну даними між військовими, волонтерами та громадами; формування позитивного іміджу НГУ як сили, котра захищає і територію, і людей [2].

За думкою науковців, міжнародний досвід свідчить, що ефективність цивільно-військового співробітництва базується на поєднанні військових та гуманітарних підходів, довірі населення та прозорій комунікації. Для нашої країни важливо не лише переймати стандарти НАТО, але й розвивати власну модель ЦВС; враховувати соціальні, культурні особливості регіонів, адаптувати методи до умов війни та реалій сучасного конфлікту [6].

Вважаємо, що впровадження кращих міжнародних практик цивільно-військового співробітництва підвищить ефективність управління у кризових ситуаціях, сприятиме соціальній стабільності нашої країни та посилить національну безпеку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ноздрачов О.О. Цивільно-військове співробітництво: методичні засади та практичний досвід ЗС України. Київ: МОУ, 2022. 167 с.
2. Ушаков І.В. Комунікаційна складова гуманітарної діяльності підрозділів НГУ // Науковий вісник КІ НГУ. 2024. №3. С. 132–138.
3. NATO AJP-3.4.9. Allied Joint Doctrine for Civil-Military Cooperation (CIMIC). NATO Standardization Office, Brussels, 2021.
4. United Nations Civil-Military Coordination (UN-CMCoord) Guidelines, OCHA, 2018.
5. Civil Affairs Operations, FM 3-57, U.S. Department of the Army, Washington D.C., 2020.
6. Fluri F., Badrak V. The National Guard of Ukraine: Development Options. Geneva Centre for Security Sector Governance (DCAF), 2023.